

Paikallisen opetussuunnitelman muutokset tuen lukujen osalta (muutokset paikallisiin tarkennuksiin)

huhtikuu 2026

Lisätyt tekstit **punaisella**, poistettavat **yliviivattuna**.

7.1 Oppilaan oikeus oppimisen ja koulunkäynnin tukeen

Rehtorin vastuut oppimisen ja koulunkäynnin tuen järjestämisessä.

Rehtori:

- johtaa koulun pedagogista ja yhteisöllistä toimintaa.
- koordinoi ja varmistaa rakenteet kodin ja koulun yhteistyölle niin koko koulun kuin yksittäisen oppilaankin huoltajan tasolla.
- selvittää eri opetusryhmien ryhmä- ja oppilaskohtaisen tuen tarpeet seuraavan lukuvuoden suunnittelun pohjaksi.
- saattaa koulunsa oppimisen tuen resurssoinnin ja sen toteuttamisen vaatimat rakenteelliset ratkaisut opetuksen järjestäjän tietoon budjetin laadinnan pohjaksi.
- huomioi opetusryhmien erilaiset tuen tarpeet lukuvuoden pedagogisessa suunnittelussa.
- laatii koulun lukuvuosisuunnitelman (Paimiossa työsuunnitelma) opetussuunnitelmassa tarkennetuin periaattein. Työsuunnitelma hyväksytään lukuvuosittain koulutuslautakunnassa.

Ryhmä- ja oppilaskohtaisten tukimuotojen vaikuttavuutta **ja resurssien oikeaa kohdentamista** arvioidaan **jatkuvasti** yhteisiä perusopetuksen laadun arvioinnin mittareita ja kyselyjä käyttäen.

Oppimisen ja koulunkäynnin tuen muodot ja resurssit kuvataan lukuvuosittain laadittavassa työsuunnitelmassa, jonka koulutuslautakunta hyväksyy.

Rehtori vastaa työsuunnitelman laatimisesta ja siinä tulee olla kuvattuna ainakin seuraavat asiat:

Työsuunnitelma

1. Koulu ja käytössä olevat resurssit

- oppilasmäärä luokka-asteittain
- opetushenkilöstön määrä, kelpoisuudet ja suunnitelma rakenteellisesta sijoittumisesta
- avustavan henkilöstön määrä ja suunnitelma pääasiallisesta sijoittumisesta
- tuntiresurssi, josta eritellään jako-/samanaikaisopetuksen, resurssiopetuksen ja tukiopetuksen tunnit
- erityisopetuksen tuntiresurssi ja suunnitelma sen käytöstä ryhmä- ja oppilaskohtaiseen tukeen
- taulukko, jossa tukiopetukseen, opetuskielen tukiopetukseen ja erityisopettajan ryhmäkohtaiseen tukeen käytettävä viikkotuntimäärä / oppilasmäärä

2. Inklusiivinen toimintakulttuuri

- oppimisen edellytyksiä tukevat opetusjärjestelyt
- painopiste /-et
- hyvinvointi ja turvallinen arki
- tunne- ja vuorovaikutustaidot
- kulttuurinen moninaisuus ja kielitietoisuus
- osallisuus ja demokratiakasvatus
- yhdenvertaisuus ja tasa-arvo
- vastuu ympäristöstä ja suuntautuminen kestävään tulevaisuuteen
- terveys- ja työturvallisuus
- valvonnat
- monialaiset oppimiskokonaisuudet, opetuksen eheyttäminen ja näiden oppilasarviointikäytännöt
- valinnaisaineet

3. Oppimista ja hyvinvointia edistävä koulutyö

- yhteinen vastuu koulupäivästä – poissaoloihin puuttumisen malli
- oppilashuolto
- kodin ja koulun yhteistyö
- yhteistyö muiden tahojen kanssa (eskarinivel, IP-toiminta, nuorisotyö...)
- kasvatuskeskustelut ja kurinpidollisten keinojen käyttö

4. Työsuunnitelman toteutumisen arviointi ja toiminnan kehittäminen

5. Opettajien opinto- ja suunnittelutyöpäivät sekä täydennyskoulutus

7.2 Oppimisen edellytyksiä tukevat opetusjärjestelyt

Oppimisen edellytyksiä tukevia opetusjärjestelyitä Paimiossa on mm.

- Toimintakulttuuri, jossa jokaisen oppilaan oikeus oppimiseen omalla tasollaan nähdään tärkeäksi.
- Opettajien osaamisen ajan tasalla pitäminen. Henkilöstöllä tulee olla riittävä osaaminen tuen tarpeen havaitsemiseen ja toteuttamiseen. Henkilöstön osaamista voidaan vahvistaa muun muassa täydennyskoulutuksen ja erityisopettajan antaman konsultaation avulla.
- Yhteisöllisen työn suunnitelmallisuus ja selkeä johtaminen.
- ProKoulu-mallin käyttö ja kehittäminen.
- Tilojen ja opetusjärjestelyiden esteettömyyteen ja apuvälineiden käyttöön liittyvien toimintamallien edistäminen oppilasryhmän tarpeiden mukaan.
- Oppilaiden moninaiset tarpeet ja edellytykset huomioon ~~ottava~~ ~~ottavaa~~ opetuksen ~~järjestäminen~~ ~~järjestämistä~~ ja opetuksen ~~eriyttäminen~~ ~~eriyttämistä~~ sekä työtapojen ja oppimisympäristöiden ~~muuntelu~~ ~~muuntelua~~ niin, että oppilaiden oikeus oppia ja toimia osana vertaisryhmää toteutuvat lapsen edun mukaisesti.

- **Eriyttäminen, jolla Eriyttämisessä otetaan huomioon sekä paitsi tuen tarpeet että lisähaasteiden tarjoaminen myös oppimisessaan pidemmällä oleville oppilaille olevat oppilaat, joille tarjotaan lisähaasteita**
- Eri oppiaineiden ja tiedonalojen kieltä **avaava kielitietoinen opetus** avaavaa kielitietoista opetusta, jolla tuetaan oppilaiden kielellistä kehitystä ja eri tiedon- ja taidonalojen käsitteiden ymmärtämistä ja oppimista. Kielitietoinen opetus on kaikkien opettajien tehtävä.
- Opetusryhmien **muodostaminen** muodostamista siten, että opettajan on mahdollista ottaa huomioon opetusryhmän tarpeet ja vahvuudet.
- Selkeän ja ennakoitavan päivä- ja oppituntistruktuurin **tuominen**.
- Henkilöstön **yhteiset** yhteisiä ja **johdonmukaiset** johdonmukaisia **toimintaperiaatteet** toimintaperiaatteita, jotta kaikkien oppilaiden toimintaa ohjataan johdonmukaisesti.
- **Monipuoliset pedagogiset ratkaisut, joita vaihdellaan siten, että jokaiselle oppilaalle löytyy sopivia tapoja oppia.** Pedagogisia ratkaisuja, joilla tukea tarvitsevien oppilaiden lisäksi huomioidaan tarvittaessa oppilaat, jotka etenevät opinnoissaan tavoitekokonaisuuksittain
- Opettajan kykyä huomioida riittävästi opetusryhmän tarpeet ja vahvuudet.
- Oppilaiden kanssa työskentelevien koulunkäynninohjaajien ja muun henkilöstön **hyödyntäminen** hyödyntämistä oppilaiden koulunkäynnin ja opetukseen osallistumisen tukena.
- Opetuksen järjestäjän päättämät jakotunnit.

Oppimisen edellytyksiä tukevia opetusjärjestelyjen suunnittelua ja arviointia johdetaan tavoitteellisesti koulu- ja opetusryhmäkohtaisesti. Koulukohtaisesta johtamisesta vastaa koulun rehtori ja opetusryhmäkohtaisesta **opetusryhmässä käytettävistä oppimisen edellytyksiä tukevista opetusjärjestelyistä vastaavat** ryhmää opettavat opettajat.

Paimiossa käytetään opettajan tsekkauslistaa, jonka avulla opettajat ja koulun johto varmistavat monipuolisten oppimisen edellytyksiä tukevien opetusjärjestelyiden käytön kaikissa opetusryhmissä.

7.3 Ryhmäkohtaiset tukimuodot ja niiden tavoitteet sekä järjestäminen

Ryhmäkohtaiset tukimuodot ovat luonteeltaan oppimisen edellytyksiä tukevia opetusjärjestelyitä täydentäviä. Ne ovat kaikkien oppilaiden oikeus. Ryhmäkohtaista tukea annetaan suunnitelmallisesti ja säännöllisesti ryhmän tarpeisiin perustuen.

Opettajat seuraavat ja arvioivat antamansa ryhmäkohtaisen tuen määrää ja laatua. Ryhmäkohtaisen tuen antaminen merkitään **Wilmantukimerkintöihin**. Formatiivinen arviointi on opettajan työkalu ryhmäkohtaisen tuen riittävyysarvioimiseen. Formatiivisen arvioinnin tulosten perusteella opettaja tekee muutoksia opetukseensa ja ryhmälle annettaviin tukimuotoihin. Erityisopettaja tai muu resurssi-, aineen- tai luokanopettaja on opettajan työpari ryhmäkohtaisen tuen suunnittelussa ja antamisessa. Jokaisella opettajalla on vastuu arvioida ryhmäkohtaisen tuen riittävyttä omien opetusryhmiensä kannalta ja tuoda ryhmien tarpeet esihenkilön tietoon, jotta resursseja voidaan tarvittaessa kohdistaa uudelleen.

Ryhmäkohtaiset tukimuodot:

- opettajan antama yleinen tukiopetus
- opettajan antama opetuskielen tukiopetus
- erityisopettajan antama opetus muun opetuksen yhteydessä

- suunnitelmallisesti koko lukuvuoden ajan
- opettajien suunnitelmallinen yhteistyö
- toteutetaan erilaisin tarkoituksenmukaisin ryhmittelyin (joustavat ryhmittelyt), esimerkiksi samanaikais- ja yhteisopetuksena
- suunnittelussa voidaan hyödyntää erityisopettajan konsultaatiota

7.3.1 Opettajan antama yleinen tukiopetus

Opettajan antama yleinen tukiopetus

- vahvistaa opetuksen ja kasvatuksen tavoitteiden saavuttamista
- on opittaviin asioihin tutustumista etukäteen tai opitun vahvistamista ja kertaamista.
- voi vastata myös oppilaan poissaoloista johtuviin lyhytaikaisiin tuen tarpeisiin

Yleisen tukiopetuksen tavoitteet ja sisältö:

- tavoitteena on vahvistaa perustaitoja ja auttaa oppilasta saavuttamaan oppimisen tavoitteet sekä edistymään opinnoissaan
- opetetaan oppimaan oppimisen taitoja, oppimisstrategioita ja opiskelutapoja, jotka tukevat oppilaan oppimista
- voi kohdistua kaikkiin oppiaineisiin

Yleisen tukiopetuksen järjestäminen:

- oppituntien yhteydessä, erillisinä lisätunteina, pienemmässä ryhmässä tai henkilökohtaisena ohjauksena
- antaa ensisijaisesti opetusryhmästä vastuussa oleva luokan- tai aineenopettaja, voi antaa myös muu opettaja tai erityisopettaja
- toteuttamisessa voidaan käyttää samanaikais- ja yhteisopetusta
- opettajien yhteistyö suunnittelussa, toteutuksessa ja vaikuttavuuden arvioinnissa on tärkeää
- tukiopetusta annetaan suunnitelmallisesti. Sen tarkoitus on ennaltaehkäistä tuen tarpeita tai paikata jo syntyneitä oppimisen aukkoja.

- ~~annettu tukiopetus ja sen sisältö kirjataan Wilman tuntimerkintöihin~~

7.3.2 Opettajan antama opetuskielen tukiopetus

Opettajan antama opetuskielen tukiopetus

- kohdistuu ensisijaisesti opetuskielen taidon ja eri tiedonalojen tekstitaitojen vahvistamiseen
- oppilaille, joilla ei ole riittävästi opetuskielen taitoa perusopetuksen oppimäärän suorittamiseksi, myös suomea äidinkielenään puhuville oppilaille
- kielitietoista opetusta, joka tukee oppilaita eri oppiaineiden tekstien lukemisessa, niiden ymmärtämisessä ja tulkitsemisessä sekä omassa tuottamisessa
- opetus kohdistuu oppiaineen kieleen ja sisältöön samaan aikaan

Opetuskielen tukiopetuksen tavoitteet ja sisältö:

- tavoitteena opetuskielen taidon vahvistaminen
- keskitytään kullekin oppiaineelle ominaisten tekstien yhteiseen tarkasteluun, tekstien tyypillisten piirteiden löytämiseen ja opiskelun edellyttämien tekstien ohjattuun tuottamiseen sekä oppiainekohtaisen sanavaraston vahvistamiseen

Opetuskielen tukiopetuksen järjestäminen:

- siten, että mahdollisimman moni oppilas hyötyy
- voidaan antaa oppilaiden työjärjestyksen mukaisten oppituntien aikana samanaikais- ja yhteisopetuksena tai pienemmässä ryhmässä
- voidaan antaa myös oppituntien ulkopuolella
- on jokaisen opettajan vastuulla. Sitä antaa ensisijaisesti opetusryhmästä vastuussa oleva luokan- tai aineenopettaja, voi antaa myös muu opettaja
- opettajien yhteistyö suunnittelussa, toteutuksessa ja sen vaikuttavuuden arvioinnissa on tärkeää
- toteutetaan myös kielitietoisena opetuksena
- opetuskielen tukiopetusta annetaan suunnitelmallisesti. ~~Annettu tukiopetus ja sen aihepiiri kirjataan Wilman tuntimerkintöihin.~~

7.3.3 Erityisopettajan antama opetus muun opetuksen yhteydessä

Erityisopettajan antama opetus muun opetuksen yhteydessä

- tukee ja täydentää muuta opetusta ja mahdollistaa oppilaiden tarpeiden huomioimisen osana opetusryhmän opetusta

- samassa yhteydessä painotetaan opiskelutaitojen harjoittelua
- ensisijaisesti ryhmäkohtainen tukimuoto, ja se kohdennetaan tietyn oppilasryhmän tai koko opetusryhmän oppimisen tuen tarpeiden mukaisesti.
- voi liittyä myös erityisopettajan konsultaatiota, joka kohdentuu kyseisen luokan tai ryhmän kanssa toimiville opettajille ja muulle henkilöstölle

Erityisopettajan antaman opetuksen järjestäminen muun opetuksen yhteydessä:

- voidaan järjestää samanaikais- ja yhteisopetuksena yhdessä opetusryhmää opettavan opettajan kanssa (samassa luokkatilassa tai pienemmän ryhmän kanssa toisessa tilassa)
- opettajat jakavat opetustehtävät keskenään ja suunnittelevat opetuksen yhdessä. Opetuksen suunnittelua varten lukujärjestyksiin varataan aika.
- oppilasta opettavat opettajat arvioivat yhdessä oppilaan työskentelyä, oppimista, osaamista ja käyttäytymistä
- annetaan suunnitelmallisesti. Sen tarkoitus on ennaltaehkäistä tuen tarpeita tai paikata jo syntyneitä oppimisen aukkoja.
- ~~toteutunut tuki kirjataan Wilmman tuntimerkintöihin~~
- ~~interventiot kirjataan yhtenä merkintänä. Merkintään sisällytetään intervention aloitus- ja päättymisaika.~~
- ryhmän jakaminen ei ole pienryhmässä annettavaa opetusta, jolloin siihen ei vaikuta paikallisesti määritettävät pienryhmän kokorajoitukset.

7.4 Oppilaskohtaiset tukitoimet

7.4.1 Oppilaskohtaisen tuen tarpeen arviointi

Ennen oppilaskohtaisen tuen tarpeen arvioinnin käynnistämistä tarkistetaan, että oppilaan kohdalla on toteutunut riittävässä määrin oppimisen edellytyksiä tukevat opetusjärjestelyt sekä ryhmäkohtaiset tukimuodot, eli käydään läpi **opettajan tsekkauslista**. Oppilaskohtaiseen tukeen ei siirrytä, jos oppilas ei ole saanut tukiopestusta siinä oppiaineessa, johon tuen tarve liittyy.

Oppilaskohtaisen tuen tarpeen arviointi käynnistyy, kun joku oppilaan opettajista tai oppilaan huoltaja sitä esittää. Arviointi voidaan tehdä myös oppilaan aloitteesta. Arvioinnin vastuuhenkilöinä ovat luokanopettaja tai **luokanvalvoja** ryhmänohjaaja, erityisopettaja ja sitä ainetta opettava opettaja, jossa tuen tarve on huomattu.

Oppilasta ja huoltajaa tiedotetaan tuen tarpeen arvioinnista ja heille tarjotaan mahdollisuus osallistua arviointiin. Oppilaan omat näkemykset voidaan selvittää koulupäivän aikana. Jos tilanne sitä vaatii, arviointiin voi osallistua myös opiskeluhuollon edustaja(t) tai oppilaan muu moniammatillinen verkosto.

Tuen tarpeen arviointi kirjataan oppilaskohtaisen tuen toteuttamista koskevaan suunnitelmaan. Toimivaltaisen päätöksentekijän tulee olla tietoinen ja osallinen oppilaan tuen tarpeen arvioinnista. Jos koulun rehtori tai muu päätöksentekijä ei ole ollut mukana tuen tarpeen arvioinnissa, käydään arviointi ja sen tulos läpi ko. henkilön kanssa ennen tuen toteuttamista koskevan suunnitelman laatimista.

Jos tuen tarpeen arvioinnissa tullaan kaikkien tahojen kanssa yhdessä tulokseen siitä, että oppilaskohtaisille tukitoimille ei ole tarvetta, ei asiasta tarvitse tehdä oppilaskohtaisen tuen toteuttamista koskevaa suunnitelmaa eikä hallintopäätöstä. Jos joku taho on oppilaskohtaisten tukitoimien kannalla, edetään asiassa suunnitelmaan ja päätöksentekoon.

7.4.2 Oppilaskohtaisen tuen toteuttamista koskeva suunnitelma

Oppilaskohtaisen tuen toteuttamista koskeva suunnitelma laaditaan yhteistyössä oppilaan ja huoltajan kanssa. Suunnitelman laadintaan osallistuvat tuen tarpeen arvioinnin tehneet opettajat ja suunnitelmaa toteuttavat opettajat. Opiskeluhuollon ammattilaisia tai oppilaan moniammatillisia verkostoja voidaan kutsua mukaan suunnitelman tekemiseen, jos se on oppilaan tuen järjestämisen kannalta tarpeellista.

7.4.3 Tukea koskeva päätös

Hallintopäätöksen tekemistä varten suunnitelman laatija toteuttaa oppilaan ja huoltajien kuulemisen ensisijaisesti kirjallisesti.

Arviointi ja suunnitelma –asiakirja toimitetaan koulun rehtorille tai muulle oppilasasioista vastaavalle henkilölle. Rehtorin tutustuttua asiakirjaan hän toimittaa sen Paimion hallintosäännön mukaiselle päätöksentekijälle.

Päätöksentekijä tekee oppilaskohtaisesta tuesta hallintopäätöksen. Tuen tarpeen arviointi tehdään uudelleen oppilaan tuen tarpeiden muuttuessa ja tarvittaessa muutetaan hallintopäätöstä tai kumotaan se.

Tukea koskeva päätös: prosessikuvaus

1. Oppimisen edellytyksiä tukevat opetusjärjestelyt kunnossa
2. Ryhmäkohtaiset tukimuodot olleet käytössä pitkäkestoisesti ja säännöllisesti (lukukausi / lukuvuosi)
3. Oppimisen edellytyksiä tukevien opetusjärjestelyiden ja ryhmäkohtaisten tukimuotojen vaikuttavuuden tarkastelu. Voiko oppimisen edellytyksiä tukevia opetusjärjestelyitä voimistaa? Voiko ryhmäkohtaisia tukimuotoja kohdentaa toisin?
4. Oppilasta opettavat opettajat yhdessä: tuen tarpeen arviointi (oppilaalle ja huoltajalle mahdollisuus osallistua, hoitava taho tai opiskeluhoolto mukana tarvittaessa) ~~erityisopettaja tarvittaessa mukana~~

5. Oppilasta opettavat opettajat laativat yhdessä tuen toteuttamista koskevan suunnitelman (yhteistyössä oppilaan ja huoltajan kanssa). ~~Eriyisopettaja osallistuu tarvittaessa.~~ Huoltajan ei ole pakko osallistua, jos hän näin valitsee.
6. Huoltajien kuuleminen
7. Asiakirjat toimitetaan päättäjälle
8. Päätös oppilaskohtaisista tukitoimista
9. Suunnitelman toteutumisen ja tukitoimien riittävyyden arviointi tarvittaessa, kuitenkin vähintään kerran lukuvuoden aikana
10. Tarvittaessa tehdään uusi tuen tarpeen arviointi ja tukea koskeva päätös

7.4.3.1 Eriyisopettajan antama opetus osittain pienryhmässä ja muun opetuksen yhteydessä

Eriyisopettajan antama opetus osittain pienryhmässä ja muun opetuksen yhteydessä on pitkäkestoista, oppilaskohtaisesti suunniteltua ja eriytettyä opetusta, jolla pyritään turvaamaan oppilaan opinnoissa eteneminen opetussuunnitelman tavoitteiden mukaisesti.

Koska oppiainetta opettaa useampi opettaja, tulee oppilaan arviointi tehdä yhteistyössä opettavien opettajien kesken.

Tukea koskeva päätös sisältää sen / ne oppiaineet, joissa oppilas saa luvun 7.4.3.1. mukaista erityisopettajan opetusta. ~~Päätös voidaan tehdä myös tietyn ajankohdan mukaan, esimerkiksi kun oppilas aloittaa koulupäivät erityisopettajan kanssa erillisessä tilassa.~~ Oppilas voi opiskella yksittäisen oppiaineen oppitunneista alle puolet erityisopettajan pienryhmässä. Oppilaan arviointivastuu säilyy aineen- tai luokanopettajalla.

Pienryhmän koko voi olla 1–10 oppilasta.

Pienryhmät suunnitellaan ennakkoon opettajien välisenä yhteistyönä. Pienryhmät muodostetaan pedagogisin perustein ja niiden kokoon vaikuttaa oppilaiden tuen tarpeet. Ryhmän kokoa tulee arvioida tapauskohtaisesti ja joustavasti. Rehtori osallistuu suunnittelutyöhön tarpeen mukaan.

7.4.3.2 Eriyisopettajan tai erityisluokanopettajan antama yhden tai useamman oppiaineen opetus pienryhmässä

Eriyisopettajan tai erityisluokanopettajan antama yhden tai useamman oppiaineen opetus pienryhmässä on pitkäkestoista, oppilaskohtaisesti suunniteltua ja eriytettyä opetusta, jolla pyritään turvaamaan oppilaan opinnoissa eteneminen opetussuunnitelman tavoitteiden tai rajatun oppiaineen oppimäärän mukaisesti.

Jos oppiainetta opettaa useampi opettaja, tulee oppilaan arviointi tehdä yhteistyössä opettavien opettajien kesken.

Tukea koskeva päätös sisältää sen / ne oppiaineet, joissa oppilas saa luvun 7.4.3.2. mukaista erityisopettajan / erityisluokanopettajan opetusta. Oppilas opiskelee yli puolet kyseisen oppiaineen oppitunneista erityis(luokan)opettajan pienryhmässä. Arviointivastuu on erityis(luokan)opettajalla.

Jos kohdan 7.4.3.2. mukaista tukea saava oppilas opiskelee kyseisessä oppiaineessa osan tunneista yleisopetuksen ryhmässä, saa ryhmässä olla yhteensä enintään viisi tällaista ja kohdan 7.4.3.3. mukaista tukea saavaa oppilasta.

Pienryhmät muodostetaan suunnitelmallisesti pedagogisin perustein. Pienryhmän koko voi olla 1–10 oppilasta kuitenkin harkintaa käyttäen niin, että opetus pystytään järjestämään oppilaiden edun mukaisesti. Jos pienryhmän koon määrittelyssä ei päästä yksimielisyyteen, tarvittaessa pienryhmän koon arvioi koordinoiva erityisopettaja.

7.4.3.3 Erityisluokanopettajan antama opetus erityisluokassa

Erityisluokassa opiskelevalle oppilaalle järjestetään tarvittaessa mahdollisuus integroitua yleisopetuksen opetusryhmään joissakin oppiaineissa tai joillakin oppitunneilla nimetään yleisopetuksen yhteistyöluokka. Oppilas opiskelee tässä yhteistyöluokassa ne oppiaineet, jotka katsotaan hänen kohdallaan sopiviksi. Lisäksi oppilas voi osallistua yhteistyöluokan toimintaan osittain muissakin oppiaineissa ja muissa tilanteissa (kuten koulun tapahtumapäivät).

Hanhijoen koulun vaativan tuen luokissa oppilaille ei nimetä yleisopetuksen yhteistyöluokkaa. Oppilaat osallistetaan koulu yhteistyön toimintaan luvussa 5.4.1. kuvatuin tavoin.

Erityisluokassa opiskelevan oppilaan kohdalla noudatetaan viiden oppilaan rajaa jokaisen oppiaineen kohdalla, kun hän opiskelee inklusiivisten periaatteiden mukaan.

Erityisluokan enimmäisryhmäkoot määritellään perusopetuslain 20 g § 3 ja 4 momentissa.

7.4.3.4 Tulkitsemispalvelut

Jos oppilaalla on kuulovamma, näkövamma tai puhevamma, saattaa hän tarvita tulkitsemispalvelua opetukseen osallistumiseksi. Arviointia varten tehdään tukea koskeva arvio yhteistyössä oppilaan, huoltajien ja hoitavan / kuntouttavan tahon kanssa. Tulkitsemispalveluista tehtävää päätöstä varten tarvitaan riittävät selvitykset palvelun tarpeesta.

7.4.3.5 Oppilaskohtaiset avustajapalvelut

Paimiossa oppilaan tarvitsema vahvennettu ohjaus avustajapalvelut voidaan järjestää myös ilman päätöstä oppilaskohtaisesta avustajapalvelusta. Tämä tarkoittaa sitä, että oppilas voi saada esim. kohdennettua avustajapalvelua ryhmäkohtaisen koulunkäynninohjaajan toteuttamaa kohdennettua ohjausta toteuttamana. Oppilaalla ja huoltajalla on kuitenkin oikeus saada hallintopäätös avustajapalvelusta, jos he sitä toivovat.

Avustajapalvelun tarpeen arvioimiseksi tehdään oppilaalle tukea koskeva arvio yhteistyössä oppilaan, huoltajien ja hoitavan / kuntouttavan tahon kanssa. Avustajapalvelusta tehtävää päätöstä varten tarvitaan riittävät selvitykset palvelun tarpeesta.

Oppilaalle osoitetun avustajapalvelun toteuttaminen kuvataan tuen toteuttamista koskevassa suunnitelmassa.

7.4.3.6 Apuvälineet

Jos oppilaskohtaisia tukitoimia tarvitseva oppilas tarvitsee (muita kuin lääkinnälliseen kuntoutukseen liittyviä) apuvälineitä osallistuakseen opetukseen, arvioidaan apuvälineiden tarve tukea koskevassa arviossa ja niiden käyttö kuvataan tuen toteuttamista koskevassa suunnitelmassa. Arviointiin pyritään saamaan mukaan oppilaan hoitava / kuntouttava taho. Apuväline tarpeissa ja tarpeen arvioinnissa voidaan käyttää myös esim. oppimis- ja ohjauskeskus Valterin tai Elmeri-koulun konsultaatiota. Jos apuvälineiden tarve todetaan, tehdään osana tukea koskevaa päätöstä päätös apuvälineestä. Koulu on velvollinen järjestämään apuvälineet maksutta oppilaan käyttöön.

7.5 Perusopetuksen oppimäärästä tai opetussuunnitelman tavoitteista poikkeaminen

7.5.1 Oppiaineen oppimäärän rajaaminen

Ennen oppiaineen oppimäärän rajaamisen harkitsemista oppilaan tulee olla saanut kyseisessä oppiaineessa vähintään **lukukauden ajan** ~~kahta erilaista tukimuotoa, joista toisen on oltava~~ erityisopettajan tai erityisluokanopettajan opetusta pienryhmässä tai erityisluokassa. Jos näistäkään tukitoimista huolimatta oppilas ei saavuta hyväksytyä arvosanaa, käynnistää erityisopettaja / erityisluokanopettaja oppimäärän rajaamisen tarpeen arvioinnin.

Arviointi tehdään yhdessä oppilaan ja tämän huoltajien kanssa. Oppilaan edun mukaisen toimintatavan arvioimiseksi tulee tehdä yhteistyötä joko oppilaan hoitavan / kuntouttavan tahon kanssa tai koulupsykologin kanssa. Päätöksentekijää tiedotetaan tarpeen arvioinnista ja sen tuloksista.

Oppilaalle ja huoltajalle kerrotaan oppimäärän rajaamisen käytännön vaikutuksista arviointiin ja yhteishakuun.

Rajaamisen tarve arvioidaan jokaisessa oppiaineessa erikseen eikä sitä voi tehdä ennakoivasti. Erityisen painavista syistä voidaan niissä oppiaineissa, jotka hajaantuvat useiksi oppiaineiksi (kuten ympäristöoppi), oppiaineiden rajaamista voidaan jatkaa suoraan ilman jokaisen oppiaineen erillistä opiskelua. Tällöin asiasta tehdään uusi tuen tarpeen arviointi ja suunnitelma sekä tukea koskeva päätös.

Rajatuista oppimäärästä kirjataan oppilaan omat tavoitteet, sisällöt, opinnoissa eteneminen ja oppilaan arvioinnin periaatteet oppilaskohtaisen tuen toteuttamista koskevaan suunnitelmaan.

Lukuihin 7.5.2 - 7.7 ei esitetä muutoksia

7.8 Tuen jatkumo siirtymävaiheissa, yhteistyö ja sujuva tiedonsiirto

Esiopetuksesta perusopetukseen:

vanha taulukko poistetaan

	ESIOPETUS	YHTEISET	HALLINTO	KOULU
elokuu				Ekaluokkalaisten oppilaskohtaisen tuen arviointi kevään dokumenttien & koulun havaintojen pohjalta
syyskuu	Vierailut ekaluokissa		Varhennetussa oppivelvollisuudessa olevat eskarit: koonti	Yhteistyö nimettyjen eskareiden kanssa alkaa

			talousarviosuunnitelma varten	
lokakuu	31.10. mennessä: lapsikohtaisen tuen tarpeen arvioinnit ja suunnitelmat valmiita			31.10. mennessä: oppilaskohtaisen tuen tarpeen arvioinnit ja suunnitelmat valmiita
marraskuu	Selvitä: onko 4-vuotiaissa oppivelvollisuuden varhentamisen tarpeita? Asia vireille.		Päätöksenteko: lapsi- ja oppilaskohtaisen tuen päätökset	
joulukuu	Viimeistään nyt: Ilmoita KEOLle ne lapset, joiden opetuksen järjestämistä pitää erikseen suunnitella Mahdollisten koulunaloituksen lykkäämisen tarpeiden ennakointi	Veot + tulevien ykkösten erityisopettajat : nivelvaihetta suunnitteleva kokous		
tammikuu	Tiedonsiirtolomakkeiden täyttäminen	Kouluun ilmoittautuminen aukeaa huoltajille Henkilöstön nivelvaiheinfo: esiopetuksesta kouluun		
helmikuu	28.2. Lapsikohtaisen tuen tarpeen arviointi ja suunnitelma päättäjälle / oppivelvollisuuden varhentaminen, erityisluokanopettajan opetus erityisluokassa		Rehtorikokous: koulutulokkaiden määrät ja sijoittelut	
maaliskuu		Esioppilaiden ryhmätason havainnointi: koulun erityisopettaja	Päätöksenteko: Varhennettu oppivelvollisuus, erityisluokanopettajan opetus erityisluokassa	

			Koulutuslautakunta päättää oppilaiden lähikoulut + tieto koulupaikoista päiväkodin johtajille	
huhtikuu	Lapsikohtaisen tuen suunnitelman arviointi	Lapsikohtainen tiedonsiirto & tuen suunnittelu		Luokkajako
toukokuu		Lapsikohtainen tiedonsiirto & tuen suunnittelu Kouluun tutustumisen päivät	Päätöksenteko: Tulevien ykkösten tukea koskevat päätökset (ne, jotka voidaan tehdä ennen koulun arviointia)	Koulunkäynninohjaajien resurssin suunnittelu

Paimiossa käytetään tiedonsiirtolomaketta varmistamaan, että kaikista lapsista saadaan tasalaatuinen, riittävä tieto kouluun. Esiopetuksessa jokaisesta lapsesta täytetään tiedonsiirtolomake, johon pyydetään huoltajilta kommentit. Huoltaja voi myös lisätä lomakkeelle sellaisia tietoja, jotka eivät ole opetuksen järjestämisen kannalta välttämättömiä, mutta joita tämä haluaa saattaa koulun tietoon. Kattavalla tiedonsiirrolla pyritään varmistamaan oppilaan edun mukaiset opetusjärjestelyt ja henkilöstömäärä perusopetuksen aloituksen tueksi.

Siirrettävää tietoa ovat ainakin:-

- ~~Voimassaoleva tukea koskeva päätös ja siinä päätetyt asiat~~
- ~~Oppilaskohtaiset tukitoimet ja niiden vaikuttavuus~~
- ~~Henkilökohtaisen ohjauksen tarve, tulkitsemispalvelut, apuvälineet~~
- ~~Ryhmäkohtaisen tuen toteuttaminen esiopetuksessa~~
- ~~Muut oppilaan opetuksen järjestämisen kannalta välttämättömät tiedot arvioidaan oppilaskohtaisesti. Huoltajan luvalla voidaan siirtää myös muuta tietoa.~~

Alakoulusta yläkouluun / Vistan yläkouluun menevät oppilaat:

Siirtymä alakoulusta yläkouluun on monelle oppilaalle jännittävä ja osalle myös pelottava vaihe. Tutusta luokanopettajan ohjaamasta ympäristöstä siirrytään uuteen kouluun, jossa opettajat, kaverit ja toimintatavat muuttuvat. Samalla oppilaan fyysinen ja psyykinen kehitys lapsesta nuoreksi kiihtyy, ja murrosiän tuomat muutokset voivat lisätä haasteita. Opetussuunnitelman periaatteiden mukaisesti nivelvaiheessa korostetaan oppilaiden hyvinvointia, yhteisöllisyyttä ja opiskelutaitojen vahvistamista, jotta siirtymä yläkouluun olisi sujuva ja kynnys matala.

Tuen jatkumon varmistamiseksi on keskeistä riittävä tieto oppilaan saamasta tuesta ja toimivista tukimuodoista ja tukitoimista.

Kevätlukukausi:

- Yläkoulun opinto-ohjaajat (OPO) ja erityisopettajat (ELA) vierailevat 6. luokissa kertomassa yläkouluun siirtymisestä.
- Toukokuussa käydään läpi tulevien 7.-luokkalaisten tuen tarpeet ja luokkajako rehtorin, apulaisrehtorin, ELA:n ja koulukuraattorin johdolla. Erityisluokanopettaja on mukana keskusteluissa niiden oppilaiden osalta, jotka aloittavat 7. luokan erityisluokalla.
- Järjestetään tutustumispäivä, jossa oppilaat tapaavat luokanvalvojansa, tukioppilaat ja oppilashuollon henkilöstön sekä tutustuvat koulun tiloihin.

Elokuu:

- Koulu alkaa 7.-luokkalaisten osalta uuden luokanvalvojan johdolla, tukioppilaat tukevat sopeutumista.
- Järjestetään ryhmäytymispäivät, joissa oppilaat tutustuvat toisiinsa ja luokanvalvojaansa. Mukana ovat myös tukioppilaat, oppilashuollon edustajat, opinto-ohjaajat, nuorisotyöntekijät, seurakunnan toimijat ja MLL.
- Oppilashuollon henkilöstö esittäytyy oppilaille.

Syyslukukausi:

- Nuorisotyöntekijä toimii matalan kynnyksen luottoaikuisena koulussa.
- Nuorisotoimi järjestää tutustumiskäynnit nuorisotalo Tillintuvalle.
- Tukioppilaat järjestävät "seiskojen illan" yhteistyössä nuorisotoimen ja MLL:n kanssa.
- OPO:t pitävät oppitunteja oppimisstrategioista ja oppilaat harjoittelevat itsearviointia.

Huoltajien tuki:

- Elo-syyskuussa pidetään vanhempainilta, jossa infotaan yläkoulun käytänteistä sekä oppilashuollon palveluista. Samalla huoltajat tapaavat koulun henkilöstöä ja saavat tietoa nuorten kouluarjesta ja tukiverkostosta.

Yhteisöllisyys ja osallisuus:

- Toukokuun tutustumispäivä ja elokuun ryhmäytymispäivät tukevat oppilaiden sopeutumista.
- Tukioppilaat toimivat uusien 7.-luokkalaisten tutoreina ja opastavat heitä kouluarjessa.
- Oppilaat voivat osallistua oppilaskuntatyöhön ja vaikuttaa kouluyhteisöön.

Jatkuva tuki:

- Ryhmäyttämistä jatketaan läpi lukuvuoden oppituntien yhteydessä.
- Oppilashuollon henkilöstö, kuten koulukuraattori ja -psykologi, kiertää kaikki uudet 7. luokat elo-syyskuussa ja esittäytyy oppilaille.
- Nuorisotyöntekijä seuraa nuorten keskuudessa esiin nousevia ilmiöitä ja toimii matalan kynnyksen luottoaikuisena.

Tavoitteena on sujuva siirtymä yläkouluun, jossa oppilaat tuntevat kuuluvansa kouluyhteisöön ja saavat tarvitsemansa tuen. Näin oppilaat kokevat koulun turvalliseksi ja tutuksi, mikä tukee heidän hyvinvointiaan ja itsenäistymistään.

Alakoulusta yläkouluun / Hanhijoen koulun erityisluokat:

Hanhijoen koulun erityisluokissa oppilaat opiskelevat yhdysluokissa. Hanhijoen koulussa alakoulusta yläkouluun siirtymisen kynnyks on matala. Yleisopetuksen nivelvaihetta 6-7 vastaava siirtymä yläkoululuokkaan tapahtuu yleensä luokka-asteella 5, 6 tai 7. Opetus tapahtuu aina opetussuunnitelman tuntijaon ja sisältöjen mukaisesti.

Fyysisesti yläkoululuokka sijaitsee alakoululuokan vieressä. Yhteistyötä yläkoululuokan kanssa on tehty jo runsaasti ennen siirtymistä. Keväällä yläkoululuokan opettaja käy havainnoimassa luokalleen siirtyviä oppilaita. Opettajat pitävät siirtyvistä oppilaista tiedonsiirtopalaverin. Toukokuussa oppilaat harjoittelevat vähintään yhden päivän ajan opiskelua uudessa luokassa.

Yläkoulusta toiselle asteelle / Vistan koulu:

Opinto-ohjaajat ja / tai erityisopettajat siirtävät oppilaistaan tarvittaessa / kysyttäessä opetuksen järjestämisen kannalta välttämätöntä tietoa ammatillisten oppilaitosten ja lukioiden opinto-ohjaajille ja / tai erityisopettajille.

Laaja-alaiset erityisopettajat ja erityisluokanopettajat kirjoittavat tarvittaessa harkintaan perustuvan valinnan lausunnot oppilaistaan, joiden oppimisen haasteet ovat vaikuttaneet opiskeluun. Näissä lausunnoissa kuvataan muun muassa oppilaan tuen tarpeet, käytössä olleet tukimuodot ja -toimet sekä vahvuudet. Harkinnanvaraista hakua voi käyttää myös sosiaalisiin syihin vedoten, ja siihen liittyvät lausunnot voivat tulla oppilashuollosta tai esimerkiksi sosiaalitoimesta. Lisäksi huoltajilta voi tulla harkinnanvaraisiin hakuihin liittyviä lausuntoja (esimerkiksi lääkärinlausunto). Mikäli yhteishaku tehdään koulussa, lähettää opinto-ohjaaja harkintaan perustuvan valinnan liitteet oppilaan hakukohteina oleviin oppilaitoksiin ja jos kotona, niin vastuu liitteistä ja niiden lähettämisestä on huoltajalla. Harkintaan perustuvaa valintaa voidaan käyttää myös, mikäli koulutodistuksen vertailuvaikeudet ovat ilmeisiä tai hakijalla on riittämätön tutkintokielen taito.

Yläkoulun aikana toteutetaan oppilaille kaksi työelämään tutustumisviikkoa eli TET-viikkoa; 8-luokkalaisille keväällä ja 9-luokkalaisille syksyllä. Parhaimmillaan TET-viikko tukee oppilaan jatko-opintoihin suuntaamista sekä opettaa nuorelle tärkeitä työelämän tietoja ja taitoja. TET-viikosta saatu positiivinen palaute vahvistaa oppilaan itsetuntoa ja –luottamusta sekä minäkuva työntekijänä.

Paimiossa on kaikilla oppilailla mahdollisuus tutustua sekä 2. asteen ammatillisiin oppilaitoksiin että lukiokoulutukseen. Oppilaanohjauksen tunneilla käy vierailijoita kertomassa oman alansa opiskelusta lähialueen 2. asteen oppilaitoksista sekä lukioista, mm. Paimion lukioista, ammattiopisto Liviasta, Turun ammatti-instituutista sekä Salon seudun ammattiopistosta. Oppilaille tarjotaan myös muita vierailumahdollisuuksia eri koulutusaloihin ja oppilaitoksiin. Lisäksi he voivat valita vierailukohteita oman kiinnostuksensa mukaan. Paimiossa oppilaat hyödyntävät tätä mahdollisuutta aktiivisesti. Jatko-opintojen valitsemista suuntaamaan järjestetään Paimiossa vuosittain ammattimessut yhteistyössä Paimio kirjaston kanssa.

Yläkoulusta toiselle asteelle / Hanhijoen koulu:

Hanhijoen koulussa toiselle asteelle siirtymisen valmistelu aloitetaan jo seitsemännellä luokalla. Oppilaat osallistuvat erityisammattioppilaitos Spesian järjestämiin tapahtumapäiviin vuosittain. Yhdeksännellä luokalla oppilailla on lisäksi henkilökohtainen tutustumispäivä haluamaansa alaan. Koulunkäynninohjaaja menee tarvittaessa oppilaan mukaan henkilökohtaiseen tutustumispäivään.

Yhdeksännen luokan syyslukukaudella oppilas, huoltajat, Vistan koulun opinto-ohjaaja ja erityisluokanopettaja keskustelevat oppilaan tulevasta jatko-opintomahdollisuuksista. Palaverissa

sovitaan aloihin tutustumisesta ja yhteishaun toteuttamisesta. Kevään yhteishaku tehdään joko opinto-ohjaajan johdolla koulussa tai oppilas ja huoltaja tekevät sen kotona. Mikäli yhteishaku tehdään koulussa, lähettää opinto-ohjaaja tarvittavat liitteet oppilaan hakukohteina oleviin oppilaitoksiin ja jos kotona, niin vastuu liitteistä ja niiden lähettämisestä on huoltajalla.

Yläkoulun aikana Hanhijoen koulussa on kahdesta kolmeen työelämään tutustumisjaksoa eli TET-harjoittelua. 7-luokkalaisilla on koulun sisäinen TET-harjoittelu, 8.- ja 9.-luokalla oppilaat suorittavat TET-harjoittelun koulun ulkopuolella. TET-harjoittelu kestää 1–5 päivää ja kesto sovitaan yhteistyössä oppilaiden huoltajien kanssa. Tarvittaessa koulunkäynninohjaaja on oppilaan mukana TET-harjoittelussa. TET-harjoittelu opettaa nuorelle toimimista kouluyhteisön ulkopuolella sekä opitaan työelämässä tarvittavia tietoja ja taitoja.

5.4.1 Toiminta-alueittain järjestettävä opetus

Paimion kaupungissa toiminta-alueittain järjestettävää opetusta annetaan Hanhijoen koulussa vuosiluokkien 1–9 oppilaille. Toiminta-alueittain opiskelevat oppilaat opiskelevat pääsääntöisesti samoissa opetusryhmissä oppiainejakoista opetussuunnitelmaa noudattavien oppilaiden kanssa. Toiminta-alueittain opiskelevien oppilaiden lukumäärästä riippuen opetusta voidaan järjestää myös luokassa, jossa on ainoastaan toiminta-alueittain opiskelevia oppilaita. Oppilaan edun mukaisen opetuksen suunnittelemiseksi tehdään tiivistä yhteistyötä kotien sekä kuntouttavien ja hoitavien tahojen kanssa.

Hanhijoen koulun kouluyhteisö on rakennettu siten, että se tukee oppilaiden kiinnittymistä ja osallisuutta. Tällaisia rakenteita ovat mm.

- Välitunti- ja oppilaitospiha on kaikille yhteinen
- Koko koulun yhteistä toimintaa järjestetään säännöllisesti vähintään kuukausittain. Oppilaiden ryhmätoiminnassa ryhmät muodostetaan siten, että ryhmissä on oppilaita eri vuosiluokilta, sekä yleis- että erityisopetuksen luokista.
- Oppilaskunnan edustajat valitaan kaikista koulun luokista ja jokaisella oppilaalla on oikeus asettua ehdolle oppilaskunnan hallitukseen.
- Koulun aikuiset tukevat oppilaiden kouluyhteisöön liittymistä esim. toimimalla oppilaiden tulkkina, jotta vastavuoroinen vuorovaikutus muiden oppilaiden kanssa mahdollistuu.

Oppilaanohjaus järjestetään erityisluokanopettajan ja Vistan koulun opinto-ohjaajan yhteistyönä. Tehostetussa oppilaanohjauksessa huomioidaan oppilaiden erityistarpeet ja esimerkiksi järjestetään vierailuja sekä tutustumisia koulutuskohteisiin.